

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

<https://poszukiwania.ipn.gov.pl/bbp/aktualnosci/18523,Las-Stocki-pow-Pulawy-Odnaleziono-szczatki-ze-sladami-postrzalu.html>
2022-12-08, 03:55

Las Stocki (pow. Puławy): Odnaleziono szczątki ze śladami postrzału

W dniach 31 sierpnia-1 września br. Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN prowadziło prace poszukiwawcze na terenie powiatu puławskiego. Poszukiwano miejsca pochówku dwóch żołnierzy podziemia niepodległościowego poległych w obławach.

31 sierpnia podjęto działania poszukiwawcze na cmentarzu parafialnym przy ul. Piaskowej w Puławach. Przedmiotem prac była weryfikacja informacji na temat pochówku w nieoznaczonej mogile ziemnej partyzanta poległego w 1949 r. w starciu z grupą operacyjną UB-KBW. W trakcie prac nie ujawniono szczątków ludzkich.

Dzień później zespół kontynuował prace w Lesie Stockim, gm. Końskowola, pow. Puławy. Ich celem było odnalezienie miejsca pochówku członka oddziału Mariana Bernaciaka „Orlika”, poległego w walce z grupą operacyjną UB-MO-NKWD.

24 maja 1945 r. w Lesie Stockim doszło do jednego z największych starć oddziałów podziemia niepodległościowego z połączonymi formacjami UB-MO i NKWD. Tego dnia liczący ok. 120 żołnierzy oddział Mariana Bernaciaka „Orlika”, wsparty przez ok. 70 ludzi z palcówek terenowych, kwaterował na terenie Okrąglicy (zachodnia część Lasu Stockiego), w domach skupionych wzdłuż wąwozu zwanego Zadolem. Około godz. 14.00, w strugach padającego deszczu, miejsca postoju partyzantów zostały zaatakowane od strony Wierzchoniowa i Zbędowic przez

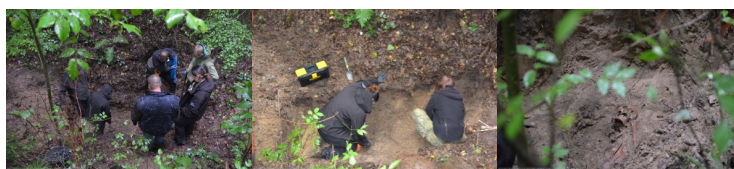
połączone siły złożone z funkcjonariuszy WUBP w Lublinie, PUBP i KP MO w Puławach (ok. 30 ludzi) oraz żołnierzy ze 198. Samodzielnego Batalionu Strzelców Zmotoryzowanych WW NKWD (ok. 50 ludzi). Grupa była wspierana przez trzy samochody pancerne BA-64, ponadto część sił przemieszczała się w transporterach opancerzonych Halftrack. Wszystko wskazuje na to, że kwatery podkomendnych „Orlika” były dokładnie wskazane przez ludzi dobrze znających teren. Pomimo korzystnego położenia, nacierającej nieprzyjacielskiej tyralierze nie udało się wyprzeć partyzantów z zabudowań wsi. Skrócenie dystansu walki zostało doskonale wykorzystane przez żołnierzy podziemia. Dokonując kontruderzenia, rozczłonkowali oni wrogie ugrupowanie. Poszczególne grupy UB-MO-NKWD zostały zmuszone do przejścia do obrony okrężnej, część z nich osaczono w wąwozie. W czasie kilkugodzinnego starcia zginęło 20 żołnierzy NKWD (3 kolejnych odniosło rany), 8 funkcjonariuszy UB oraz 4 – MO. Partyzanci mieli 11 lub 12 zabitych oraz ok. 10 rannych. Starcie zakończyło się pod wieczór, gdy podkomendni „Orlika” wycofali się w kierunku północnym, na wieść o nadciągających posiłkach UB i NKWD, co zapewne uchroniło osaczonych w wąwozie członków grupy operacyjnej przed całkowitą likwidacją.

Jednym z poległych był Józef Jeżewski „Szczyt”. Urodził się 21 marca 1922 r. w Rykach. Od 1942 r. był członkiem miejscowej placówki AK, pełnił funkcję łącznika. W 1944 r. dołączył do oddziału lotnego Mariana Bernaciaka „Orlika”. Po wkroczeniu Sowieców na Lubelszczyznę ukrywał się przed UB i NKWD. Wiosną 1945 r. powrócił do partyzantki. Służył w III. plutonie oddziału „Orlika”. Według zebranych informacji w trakcie obławy w Lesie Stockim jego pododdział został okrążony przez przeciwnika. „Szczyt” wydostał się na zewnątrz pierścienia i przebił na drugą stronę wąwozu w rejonie leśnej drogi biegnącej do wsi Zbędownice, lecz został zabity na skraju skarpy. Kilka dni po bitwie jego ciało odnalazł miejscowy rolnik. Obawiając się przesłuchań pochował je w miejscu odnalezienia, tj. w głębokim dole przy skarpie głębocznicy, którą wyjeżdża się z Zadola w kierunku wsi Zbędownice. W rejonie miejsca pochówku w 2004 r. ustawiono żelazny krzyż.

W trakcie prac ujawniono na głębokości ok. 40 cm szczątki ludzkie, należące do mężczyzny w wieku ok. 22-25 lat. Zostały one złożone niedbale w mogile, co wskazuje na pospieszny pochówek. W trakcie wstępnych oględziny ustalono, że czaszka ofiary nosiła ślad po postrzale w rejonie potylicy, którego kanał wylotowy znajdował się pod prawym oczodołem. Przy szkielecie odnaleziono trzy plastikowe guziki. Szczątki zostały przewiezione do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie, gdzie zostaną poddane badaniom medycznym oraz identyfikacji genetycznej.

Artur Piekarz, OBPiI IPN w Lublinie

Fot. Łukasz Pasztaleniec, OBPiI IPN w Lublinie

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Las Stocki

Rok 2016
Rok 2017
Rok 2018
Rok 2019
Rok 2020
Rok 2021
Rok 2022